

ZOMBOR és VIDÉKE

P O L I T I K A I L A P.

Szerkesztőség:
Kossuth-utca 166. szám, Falcione-féle házban.
Kiadóhivatal:
Oblát Károly könyvnyomdája, Kossuth Lajos-utca.

Felolós szerkesztő:
Dr. ALFÖLDY ÁRPAD.

Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 8 kr.
Neptantóknak: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Egy negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

A békerontók.

A kormány nem akarja a békét.

Ma ez a törekvés leplezetlenül áll az ország előtt. És mikor visszatételek azokra a bonyodalmakra, melyekkel megzavarni igyekezett nem egyszer a békeakciózt és mikor hallok a híreket melyek a kormány legutóbbi válaszában tartalmáról szólnak, eszembe jut az alkotmányjognak az a régi problémája, mi ér többet mint granezia: az intézmények-e vagy a megbízható, tisztességes emberek?

Igy felállítva a kérdést, arra válaszolni nem lehet. Az alkotmánytörténelem ugyanis bebizonyította, hogy intézmények nélkül a nemzeti jogok biztonsága nem képzelhető. De viszont bebizonyította, azt is hogy a legjobb intézmények mit sem érnek, ha azok kezelésére nem találkoznak vagy azok alkalmazásához nem bocsátatlan rendhíttelen-honfiúi jellemek. Az ilyen hatalmi rendszer ellen parlamenti államokban a legkérelhetetlenebb harcot kell az alkotmányhü ellenzéknek folytatnia.

Angliának nincs tételes magánjoga. Nincs tételes büntetőjoga. Még papírra tett és khartában szövetkezett alkotmánya sincs. Paradoxnak látszik, ha mindemellett azt mondom, hogy vannak intézményei. Ezeket az intézményeket egy erős nemzeti közszellem alkotta meg, anélkül, hogy minden izükben kidolgozva, azokat becikkelyezni tartotta volna szükségesnek. Ha ez az erős és hajlíthatlan nemzeti közszellem meggyengült vagy elzüllött volna, az angol szabadság rég megszűnt volna létezni.

A mi alkotmányunk sem tartozik az írott kharták közé. Ugyanabból a forrásból eredt s ugyanugy fejlődött, mint az angol alkotmányt. Tételes törvényekbe ígatott államjogi intézményeink, amennyiben vannak, mert egyébként jórészt a szokásjogba tartoznak nagyon jellemzőleg úgy keletkeztek, hogy a magyar törvényhozás nem befelé hanem első sorban kifelé, az osztrák abszolutizmussal szemben tartotta elen-

gedhellennek a magyar alkotmányjogot biztosítani. Ez ellen védekezett évszázadokon keresztül a magyar legiszlaczió s az innen fenyegető veszélyekre való tekintettel építette ki időnként a magyar alkotmányjognak védsánczeit.

A belügyi reform e folytonos küzdelem közepette elmaradt. Megkezdte azt a negyvennyolcadiki törvényhozás de nem fejezhette be. Folytatta a félbehagyott munkát az a két országgyűlés, főleg az első mely alatt a Deák-párt és a kebeléből keletkezett kormányok igazgatták az országot és vezették a törvényhozási politikát. A fuzió örökét képezte volna a nemzeti szabadságokat biztosító belreformok kiépítési és betetőzése. Mert enélkül ez az ország sem Ausztriával szemben nem védheti magát, ahonnan soha nem szűntek meg és soha nem fognak megszűnni a támadások a nemzet szuverenitása ellen; sem el nem foglalhatja helyét a saját belyjának erejével és tekintetével Európa többi népcsaládai között.

A fuzió érája azonban sem elég erkölcsi tartalommal, sem elég akarattal nem bírta arra, hogy e feladatot megoldani képes legyen. Kezdetül fogva egész mostanáig egyedüli gondja az volt, hogy saját uralmát biztosítsa és ebből a célból következetesen és mondhatnám gonosz tervszerűséggel gyengítette ezt a nemzet. Lépten nyomon lerontotta a régi törvényekben és a hatvanhetes kiegyezésben foglalt biztosítókat. A mi intézményt alkotott, azzal csak a saját uralmának megőrkítésére dolgozott és szolgáljává alacsonyította ezt a nemzetet. Szinte úgy látszik, az volt a titkos hátsó gondolat, hogy ha önmagát eladja, ne legyen illt egy erős nemzet, mely képes lehetne megakadályozni ily bünös merényletet. Így biztosították az alkuvás és eladás politikáját a saját javukra és az ellenállásra tervszerűleg képtelenné lett és megejtelt nemzet bőrére. Ez az irányzat az, melyet kezdetül fogva követték s melynek most is biztosítani akarják az örök életet.

Nem akarom felsorolni ennek a különben is közismeretű ténynek összes bizonyítékait. Csak a legutóbbi események történetéből emelek ki egy frapáns tény, mely félelmetes világosságban tárja elő azt a helyzetet, melybe ez ország a Bánffy-éra alatt a Tiszapolitika vezetése mellett jutott.

Nem volt még Magyarországon soha oly botrányos erőszakkal és a hivatali vesztegetésnek oly felháborító gonoszságával keresztülvitt választás mint az, melynek a jelenlegi többség köszöni eredeti életét. El merem mondani, hogy azok az utolsó lengyelországyűlési választások, melyek előkészítették ennek a derék nemzetnek a vesztét, a muszka-szuronyok béke biztosító közreműködése mellett sem voltak ily dorozítók és förtelmesek. Emlékezzünk csak ezeknek a legutóbbi választásoknak világánál az 1897-ik év decemberének képviselőházi eseményeire.

Azt az egyetlen tényt emelem ki ezek közül, mert a többire nem akarok kitérni, mely az 1897. december 29-iki ülésen végbement.

Ezen az ülésen történt, hogy b. Bánffy Dezső kiszalasztotta száján ezt a szót: »szorosabb összbhuzást« kell Ausztriával a gazdasági viszonylatokban megteremteni. Irtózatossá vihart kellett a képviselőházban ez a kifejezés. Az ellenzék zárt ülést kért, melynek végeztével a miniszterelnök a nyílt ülésben azzal igyekezett megnyugtálni a felháborodott kedélyeket, hogy eszeágába sem jutott ez alatt az érteni, hogy a jövőre még szorosabb viszonyt kell gazdasági téren teremteni a monarchia két állama között.

A vihar akkor lecsendesült. Az ellenzék hitt a miniszterelnök határozott biztosító szavának, A kormánypárt függetlenebb elemei is megnyugtatták lelkiismeretüket. És ugyan mi történt néhány hónappal azután?

Most hullott le a takaró az ischli megállapodások rettenetes titkáról. Kiderült, hogy a magyar miniszterelnök 97

decemberi biztosítása rosszhiszemű általános volt. Mert 98 nyarán tényleg megszületett annak a rég előkészített tervnek megfelelő formula, mely megvalósítja a Bánffy báró által már 97 teltlenül elárult szorosabb összehhuzást a monarchia két gazdasági állam-individualitása között. Ha semmi egyéb nem indokolta volna az obstrukciót, egymagában az, hogy e titek kipattant és ez az áruló terv meghusult, örökké élő igazolását képezi annak a hazafias elhatározásnak, hogy az ellenzék ereje végmegfeszítésével megüzente a Bánffy kormányt a háborút.

De nem egyedül abban fekszik a megdöbbentő dolog, hogy ily formula és ily terv egyáltalában megszülehetett; legrettenetesebb szimptoma az, hogy egy e formula, mint b. Bánffy szorosabb összehhuzási teoriája nem új koncepczió, hanem ugyanannak a reakciónak régi, mindig készen tartott, el nem ejtett, időnként megkísérlett terve, mely 1849-ben rettegésben tartotta ugye az országot, mint a monarchiát.

G. A.

Hírek.

* **Kinevezés.** A szegedi kir. ítélőtábla elnöke dr. Nikolajevits István ügyvédjelöltet, Sóti János végzett joghallgatót és Józsa Benedek végzett joghallgatót a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

† **Gyászír.** Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak a saját és az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik a forrón szeretett, felejthetetlen leány, testvér és sógornő Fehér Gizella folyó évi január hó 31-én reggeli 5 órakor, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hiült tetemei február hó 1-én délután 4 órakor fognak a gyászházban (Apolló utca 42.) a róm. kath. szertartás szerint becsentelteni és a szent Rókus sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő

szentmise-áldozat pedig február 6-án délelőtt fél 8 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az Urnak hemutattatni. Zombor, 1899. január hó 31-én. Béke hamvainak! Fehér Gyula és neje szül. Farkas Szidónia, szül. ifj. Fehér Gyula, Fehér Pál, Fehér Vilma testvérei, ifj. Fehér Gyuláné szül. dr. Gaffron Laura, Fehér Pálné szül. Grotovszky Anna, sógornői.

* **A zombori magyar nőegylet február 8-iki mulatsága rendezőinek figyelmébe.** Folyó hó 8-án, azaz szerdán lesz a zombori magyar nőegylet táncvigalma a Vadászterti összes termekben. A zombori magyar nőegylet mulatságainak régi jóhíre már magának véve is biztos záloga a február 8-iki este nagy sikerének. Közmondásos Zomborban, hogy igazán jól mulatni csakis a nőegyleti táncestélyeken lehet. Az egész város közül erre a mulatságra és így az anyagi eredmény is fényes lesz. A mi a táncok rendezését illeti, a nőegylet választmánya a következő urakból állította össze a rendezőseget: dr. Alföldy Árpád, dr. Atányi József, dr. Buják József, Blumenthal Károly, Bittermann Gyula, Csávosi Lajos, Dömötör Aladár, Fernbach Bálint, Fernbach János, Falcioné Lajos, Grüner Fülöp dr., Hável Jenő, Konyovics György, Konyovics István, ifj. Karácsony Gyula, Kleiner Lajos, Lederer Pál, Lukács Sándor, Lachéta Béla, Rohcim Zsigmond, Szalay Frigyes, ifj. Szemző István, Szilágyi Károly, Tripolszky Gyula, Zottományi Mihály. A nőegylet ezen az uton és felkéri a megnevezett urakat, hogy február 8-án este 8 órakor pontosan megjelenni szívesek legyenek.

* **Dulich Mariska jutalomjátéka.** Holnap, hétfőn lesz színtársulatunk igen kedvelt naivájának, Dulich Mariskának a jutalomjátéka, mely alkalommal Dóczy Lajos „Csók”-ja kerül színpadra. Ezen klasszikus színműben Marikát fogja játszani. Már előre is örülünk annak a magas fokú műveltségnek, amelyben ekkor, mint eddig minden felléptekor, ez a bájos kis színésznő bennünket résztesítend. Játékát a kedves természetesség és az igazán szép értelmi felfogás jellemzik. Graciózus alakja, szép arca, bájos hangja, fellépése már első alkalommal megnyerték közönségünk tetszését, oly annyira, hogy egész saionon át valamennyiünk kedvence lett. Jól eső érzéssel gondolunk arra a rokonszenves üdvözlőre, melyben őt jutalomjátéka alkalmából, az ő „kedves közönség”-e résztesíti.

mellő törekvés. Csakis az alkolhat magának igazi képet ennek a feladatnak a nagyságáról és nemességéről, aki a zombori viszonyokat ismeri.

Hála Istennek a piknik eredményével mindenki meg lehet elégedve. A szerbség éppen olyan előzékenységet tanúsított társadalmi akadályok elhárításában, mint a magyarok.

Az elismerés pálmája azonban a városi pikniknél is, mint minden okos és jó dolognál: főképpen a hölgyeket illeti meg. A ki valaha a zombori társadalmi élet átalakításának a történetét meg fogja írni, ez a január 28-iki városi piknik fáradhatatlan és aranyos lelkű háziasszonyainak az érdemeiről nem feledkezhetik meg. Január 28-án és 29-én igazán apostoli tevékenységet fejtettek ki: Trisehler Ferenczné, Latinovics Szaniszlóné, Vukicséves Katinka, Dekker Pálné, dr. Popovits Istvánné, Heinze Kálmánné, dr. Gynrisics Györgyné, dr. Dunninger Ádámné, Konyovics Péterné, Valtér Nándorné, dr. Huber Józsefné, Konyovics Pálné, dr. Dimitrievics Bránkóné, Szabó Lászlóné és Radoszavlyevits

* **Dr. Pataj Sándorné Vida Etelka fellepte.** Amint értesülünk, dr. Pataj Sándorné Vida Etelka urnó, a bájos művésznő, folyó hó 10-én fellép a városi színházban. A „Mikadó”-ban Nankiput fogja énekelni. A művésznő nagyszámú tisztelőire nézve tehát örömmel lesz február 10-ike.

* **Keszler János büntügye.** Keszler János ügyében a kir. törvényszék a végtagyalást tegnap tartotta meg, a melyet azonban elnapolt. A tanács következőképp alakult: Elnök: dr. Markovith Lajos; szavazó bírák: dr. Kovácsics Caesar és dr. Konyovits György. A vádhatóságot dr. Atányi József kir. ügyész képviselte. Védő dr. Pataj Sándor. A bizonyítási eljárás este 6 óráig eltartott, a mikor is az ügyész 4 tanu beidőzését szükségeseknek látta s ezért a végtagyalás elnapolását indítványozta. A védő ellenzése dacára a kir. törvényszék helyt adott az ügyészi indítványnak.

* **A zombori kaszinó egylet f. hó 2-án d. e. 9 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal és eredménnyel: 1. Elnöki jelentés az egylet előző évi állapotáról. Egyhangulag tudomásul vétetett. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése az 1898. évi számadások fölülvizsgálásának eredményéről és ennek alapján ezen zárszámadások fölötti határozathozatal. Egyhangulag tudomásul vétetett. 3. A tagdíjak megállapítása. A mult évi maradt. 4. Az évi költségvetés megállapítása. 5. Választmányi jelentés az egylet helyiségeinek mikénti világitása tárgyában. Tudomásul vétetett. 6. Popovits Sebő felebbezése Máthé Albert felvételét megtagadó választmányi határozat ellen. 7. Az egyleti tisztviselők, választmány és számvizsgáló biz. tagjainak megválasztása. 8. A közgyűlést megelőzőleg 8 nappal előbb netán benyújtandó indítványok tárgyalása. 9. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítőinek kiküldése. Máthé Albert p. i. tisztviselő felvételénél Gyórfly kir. tanácsos szölsára jelentkezett előadván, hogy anélkül is egy befolyásolni akarván a közgyűlésen megjelenteket, kötelességének tartja kijelenteni, hogy Máthét mint tisztességes uri embert ismeri s így melegen ajánlja felvételét. Ezután többek kérelmére Popovits Sebő felebbezésének felolvasását rendelte el az együleti elnök. A felebbezés felolvasatván az elnök elrendelte a szavazást hivatkozás az alapszabályok ide vonatkozó §-ára, a mely a titkos szavazást rendelí ily esetekben.**

Tivadaré nevei mindig aranybetűkkel lesznek megörökítve ott, ahol Zombor társadalmi békejéről, társadalmi consolidációjáról és áldásos tevékenységéről lesz szó.

Tagadhatatlan, hogy a város tisztikara teljesen hivatalának a magaslátán állott akkor, amikor most az egyszer a közigazgatás restancia-feldolgozás és adóbiztosítás lélekölő sivatagáról a közönség gyönyörködtetésének az oázisára lépett reá néhány napra.

* * *

Térjünk át a színházra, a mely oly hű tükrö — az életnek? Nem, hanem a századvég izlésének és erkölcsének.

Káviár, esupa merő káviár, sőt a káviárnál is káviárabb az a mit a színházak hetek, hónapok, hogy azt ne mondjam: évek óta nap-nap mellett feltalálnak, nem csupán a esipőseget áhító, mámortól bódult, kifözönodástól keserény szájú közönségnek — mert hajh! a leányok is tapsolnak a ledér muza ötleteinek s a mamák kik fiatal korukban Paul de Kock regényeit nem merték mások előtt a kezükbe venni, ma leányaikat a Bisson darabjaiba viszik; pedig micsoda

A „ZOMBOR és VIDEKE” TARCZAJA.

A városi piknik és egyéb társadalmi viszonyok.

A legnagyobb paloták sem csupán faragott, imponáló kövekből épültek; téglá, mész, homok is kell mindenikhez. Ha a zombori közéletnek új irányt akarunk nyitni, akkor törekednünk kell arra, hogy a közvélemény a mindennapi élet eseményeit is azon szempontból fogja föl, a melyet mi helyesnek tartunk.

Ebben az irányban akarunk hatni az alábbi sorok és reméljük, hogy hatni fognak. Bár a világosság terjesztése, a szívek megemelésése jobban próbára teszi a kitalást, mint sokan hiszik. Építeni nehezebb, mint rombolni, mi pedig nem rombolni akarunk.

* * *

Kedjük mindjárt a pikniken. Szép volt, káprázatos volt. A város tisztikara rendezte, hogy a zombori szerb és magyar társadalom között még mindig fennálló hatalmas választalak kisebbjedjenek, összedőljenek és esetleg egészen eltűnjenek. Mindenesetre elismerésre

zék nem a rendelő rovására ilyen fényes, mert a magárák, tekintve az ismert kiállításokat és föltétlen megbízhatóságot, sokkal olcsóbbak, mint bármely másik magyar vagy külföldi cégéknél, hanem a Mauthner cég rengeteg forgalmában leli magyarázatát és elég érdekes megtudni, hogy említett árjegyzék költségei az összes rendelésekre megosztva, egy rendelésre nem egészen $\frac{3}{4}$ kr. esik.

* Miért szünnék meg a lapok? A fényes programokkal megindult lapok azért szünnék meg oly hamar, mert nem viselik szívükön előfizetőik érdekeit. Nem lehet azonban csodálni, hogy a „Biztosítási és Közgazdasági Lapok” rövid idő alatt tízezer előfizetőre tett szert, mert e lap minden előfizetője 8000 koronára van biztosítva a Nemzetközi baleset biztosító r. társaságnál (Adria bizt. társ. által alapítva.) Aki csak negyedévre fizet is elő, megkapja a nevére kiállított nyolcezer koronáról szóló kötvényt. E kiűtő szaklap előfizetési ára: 1 évre 10, félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 55 kr, mely a laphoz Budapest, Aradi-utca 40. küldendő.

* Őh azok a cselédek! régi jó időkben a magyar gazdaasszonyt a cselédjéről ítélték meg s az okoskodás nem is volt éppen helytelen. A cseléd a családtagok közé tartozott, bent ékeztet a szobában s mindenben olyan gondosságban részesült, mintha csak otthon, a szülői háznál végezte volna teendőit. Ez pedig nem csökkentette a köteles tiszteletet, a munkakedvet, ellenkezőleg nemesítette azt az egyént, ki a sors kényszerre folytán másnak a szolgálatába szegődött. Ma már nagyon változtak a viszonyok. A mi asszonyaink nem igen gondolnak arra, hogy a gazdálkodást vezessék. Sőt nagy része nem is avatkozik abba. Ez nem ur asszonyaink való; egyéb gondja van annak. Tanulmányoznia kell a toleltes fontos kérdése, mely olyan változatos formában jelentkezik minden évszakban. Cselédjeivel nem is törődik, fogalma sincs arról elvégzik a teendőiket, hűségese kezébe a rábízott dolgokat. Azt sem tudja mennyi hus kell az ebédhez, hová lesz a sok nevelt szárnyas s miért fogy el olyan gyorsan a leölt disznó szírja? Innen van az, hogy mindentűt felüti fejét a cseléd mizéria s hogy mai napság lehetetlenség jó cselédet kapni. Ha szolgálatot fogad, csak akkor marad helyen, ha az asszonya teljesen szabad kezét enged neki s nem avatkozik a gazdálkodásba. Ilyenkor megfér a helyén, de az már nagyon kétes vajjon megfelelő-e azoknak a feltételeknek, melyeket egy cseléd-től a gazdasszony megkövetelhet. Nem csupán a cselédet okozzuk mi mindenekért. Őket az asszonyok rontották el, emezeket pedig a viszonyok alakították át. A fekély meg van, arra kell most már törekedni, hogy ne terjedhessen tovább. Talán még elérjük még azt is, hogy megtaláljuk a gyógyírt a gyógyulásra. Az illetékes hatóság kötelessége kezébe venni a cselédügy rendezését. Még igazabban szólva: a Kormánynak kellene a cseléd-törvényt revizió alá venni s alaposan átgyúrni. Itt csak országos javítás segít. A mai viszonyok már tarthatatlanok.

A zombori koresolyázó-egylet közgyűlése.

A zombori koresolyázó-egylet folyó hó 2-án d. e. 11 órakor tartotta meg idei rendes közgyűlését a város háza kistermében. A közgyűlésen Koczkar Zsigmond kir. tanácsos, az egyesület elnöke, elnökölt. A tagok igen szép számban jelentek meg. A közgyűlés tárgysorozata a következő volt:

1. Elnöki jelentés az egylet állapotáról.
2. Pénztárnoki jelentés az egylet vagyoni viszonyairól.

3. Az egyleti tisztikarnak újból való megalakítása.

4. Költségvetés, esetleges indítványok és esetleges egyéb tárgyak.

Az elnök pont 11 órakor megnyitván az ülést, üdvözölte a megjelenteket, és a jegyzőkönyv vezetésére dr. Matzitz Pált kérte fel. Jelentésében, mielőtt szigorúan az egyleti életre vonatkozó ügyekre tért volna át, a hazafii kebel legerősebb felháborodásával emlékezett meg annak az állat-embernek a merényletéről, amelynek Magyarország Védőangyala áldozatul esett. Remek szavakkal tette hozzá, hogy nincs e hazának egyetlen fia és ép lelket magában rejtő honleánya sem, aki amíg egyrészt a leglesújtóbb megvetéssel fordulna el a legundótlabb emberi lény nem jellemezhető esekelményétől, addig másrészt a legfőbb és legmélyebb fájdalommal ne érezze a mindannyiunkat ért veszteség államából. A közönség az elnök indítványára őszinte és mély részvételt jegyzőkönyvíleg is megörökítette.

Ezután örömmel emlékezett meg arról, hogy ő Felsége dr. Vojnics István főispánt, a koresolyázó egylet díszelnökét: báró Ráczka emelte és a főrendiházi tagság örökös jogával ruházta fel. Indítványára az egylet a jegyzőkönyvben is kifejezést adott örömeinek és arról dr. báró Vojnics István kivonattal értesíti.

Végül az egyleti élet egyes momentumára terjeszkedett ki bőven és tanulmányosan A közgyűlés az elnök öt jelentésének előadása után hatalmasan megjelente.

Az elnöki jelentés után Róheim Zsigmond az egyesület pénztárnoka terjesztette elő terjedelmes jelentését; az egyesület az ideán 700 forintnyi adósságot törlesztett. A közgyűlés a pénztárnoki jelentést örömmel vette tudomásul és megbizta a pénztárnokot, hogy a hátralékos tagdíjak behajtásáról haladéktalanul gondoskodjak.

Ezután a tisztújítás következett. A választások egyhangulag történtek és a következő eredményre végződtek: Elnökök: Koczkar Zsigmond, az eddigi népszerű pártalapszeretőben részvételű elnök lett megválaszva, alelnök: apafini Fernbach Károly, jegyző: dr. Matzitz Pál, pénztárnok és jegyzőgázó: Róheim Zsigmond, jegyzőgázó: Csávossy Lajos, ügyész: dr. Alföldy Árpád, orvos: dr. Duchon János lett. A választmány tagjai a következők lettek: dr. Atányi József, Birválszky György, dr. Balogh Ernő, dr. Bikár Jenő, Fernbach Bálint, Fernbach János, Lederer Pál, Szemző Károly, ifj. Szemző István, Falcione Lajos. Számvizsgálókká: dr. Frank Mihály, Zottományi Mihály és Kloyber Lajos lettek megválasztva.

A tisztikar megválasztása után az egyesület jövő évi költségvetésének a megállapítása következett, mire a közgyűlés az elnök elterjesztésével véget ért.

Színház.

Szerda, 1899. február elsején megismételték A végrehajtás, majdnem üres ház előtt. Az előadás valami kevésbé jobb volt az elsőnél, hanem a ki először látta a darabot ezt nem igen vette észre. Legjobbán Tótvölgyi Margitot látszott meg a haladás. Egyes nőúnszokat elsimított, másokat jobban kiemelt, mindégyleket a maga helyén. Maguk a szereplők is mulattak az egyes bolondriákon, amit csak az vehettek nekik rossz néven, a kinek nincsen fogalma a vidéki színész munkával tulhalmozott és jutalomban oly igen szegény életéről. Közönség nagyon kevés volt. Már most akár a mi előtűző véleményünk hatott egynehányra, akár minden külbefolyástól menten saját akaratukból maradtak távol, mindenképen nekünk volt igazunk, mikor azt tanácsoltuk, hogy ne ismételjék ezt a da-

rabot. Az pedig, hogy igazunk van örömlünkre szolgát. Nem azért mintha türelmetlenek volnánk a miénkől eltérő vélemények iránt, hanem a jó izlés diadalának örvendünk. Tudjuk mi azt jól, hogy nálunknál sokkal hívatottabbak sem bírják szavakkal az erkölcsököt megővni a romlástól, de bízunk a színgazgató számító tehetségében. Minnek is szerezne ilyen darabokat, a melyek ki nem fizetődnek, és így az egyszerre lesz a mi erőszövetésünk az izlés eldurvulása ellen való harcunkban. A mult alkalommal mondott ítéletünkéből a mai előadás megfigyelése után sincs okunk egy betűt sem elvonni, sőt hozzá tehetnénk még sokat, ha a tárgy maga nem volna olyan visszataszító.

*

Csütörtökön, február 2-án megismételték a Beöthy-féle Aranylakodalmat. Ezt a darabot először is elég jól adták, most sem volt az előadás rosszabb. Deák Péter (Krausz bácsi) még a multkor többet tanult meg a szerepéből mint a második előadásnál. A többiek igen jók voltak. Siettek ugyan egy kicsikét a mondókáikkal, egyes részleteket is hagyta ki, de e miatt a darab összefüggése nem igen szenvedett. A színház csak félig telt meg, a földszinten egész padsorok üresen maradtak. Ugy látszik a hazafias érzésre apelláló darabokat már nem igen pártolja a közönség. Sok oka van ennek, a legelső és legfőbb, hogy városunk nem bővelkedik intelligens ifjúságban. Az a kevés a mi van, már az iskolában szemé előtt tartja a kenyér megszerzéséhez vezető utakat, és a konnexionök ápolásában korai érettségét tulzot loyálitásával véli bebizonyítani. Egyébként az is lehet, hogy ebben a pénzüszki világban a színházra praeminálnt őszszegyet sokan elköltötték, mivel hogy a mint halljuk a holnapi jutalomelőadásra már minden jegy elkel. Tótvölgyi Margit megérdemli a tömeges pártolást és feszült várakozással tekintünk a holnapi előadásnak elébe.

*

Pénteken, február 3-án Schiller szomorú játéka Az orléansú sász került előadásra Tótvölgyi Margittal a szímszerépben. Jeanne D'arcról sok legenda kering, Schiller szomorujátéka egy a tisztábbak közül. Legendás alakját körülvetve a szokásos attributumokkal mint égi jelenés, büvös kard, próféta ihlettség és látnoki szellem. Minden ereje csak addig tart, míg földi szerelem nem férközik szívéhez. És ezt a szent mesét nem lehet latolgató őszszel bírálni, hanem gyermeki kedvvel kell élvezni és hívő szívvel elfogadni. Ezért oly igen nehéz Tótvölgyi Margit játékaról határozott véleményt mondani. A vallásos rajongás extasisában magát legyőzhetetlennek tartó parasztleányka önkívületben tesz mindent és mégesem tagadhat meg szavainak és tetteinek céltudatosságára. Egy önkéntelen hősnő, a ki saját hatalmától retteg és mikor már-már elveszti azt a leghevesebb erőfeszítéssel vissza kényszeríti. A mi józan színpadunk kevés alkalmat nyújt a rajta működőknek, a negyedik dimenzióból való szellemek ábrázolásához. Tótvölgyi Margit is ingadozott és ezzel a bizonytalansággal legjobban megközelítette a szerző intenczióját. Mi is így képzeljük a szenté avatás előtt álló középkori leányt a mai előadás után. Ha más főfogással játszott volna, akkor amugy képzeljük volna ezt a mesét, tehát igen határozatlan körvonalú lényt. Mert Tótvölgyi Margitnak meg van az a hatalma, hogy akaratuk ellenére is meg tudjon győzni. Mélyebb nyomokat nem hagyott az ő mai alakítása, de a míg láttuk lebilincselte egész figyelmünket. Nagyon szép mese volt és nagyon szépen mesélte. Az összes szereplők, legjobban tudasukkal járultak hozzá az est sikeréhez. A legkisebb helyesce is el volt foglalva és a teljestele ház szinte ünne-

helyes hangulatot árasztott és ez is hozzájárult ahhoz, hogy Bátosi fennkölt és Simon József ifjú hévízlő dudadó tirádáit kellő áhitattal hallgassák. Az öltözetek a mi viszonyainkhoz mérten fényesek voltak, különösen Nógrádiné tündökölt többrendbeli elegáns toilletben, melyek a Bátosinéval együtt lehetőleg körhítek is iparkodtak lenni. Ligethy karnagy életében fontos határnap lesz a folyó hónap tizenharmadik napja. Sok, nagyon sok fáradsalmas munkára, és sok eredményre hívathozhat most mikor karnagy működésének negyedszázados jubileumát ünnepli. Hány kezdő énekest vezetett be a zeneművészet misztériumaiba, hány énekest tanított be új darabokra, hányszor interpretálta neves zeneszerzők műveit a közönségnek, hányszor mentette meg a darab sikerét öntudatos vezényletével, hányszor vezette az ármányos hanglétrákról hanyat-homlok bukdácsolókat a helyes útra, hányszor verte ki egy újjal a nehezebb zenei figurákat, hogy az énekes füleiben megragadjon a dallam, ezt mind ő maga se tudná megmondani. Huszonöt esztendő nagy idő, tömörkedő idő különösen az olyan férfiú életében, a kinek egy nap mint a másik meghozza az elodázhatatlan teendőket. És ő megfelelt kötelességének mindenkor, hogy az utóbbi időben miként, annak mindnyájan fültanúi voltunk. Megrovást soha, mindig csak dicséretet érdemelt. Örvendjünk hát az örvendezővel és menjünk el az ő jubiláris jutalomjátékára tömegesen és adjuk megjelenésünkkel látható jelét őszinte méltánylásunknak.

Kabos Márton.

Csarnok.

Emlékezés Tóth Kálmánra.

Tizenkilencz évvel ezelőtt — 1889. évi február 3-án — azon szomorú hír lepte meg az országot, hogy Tóth Kálmán nincs többé, hogy Tóth Kálmán meghalt.

A lánglelkű költő, a buzgó hazafi, a mocsoktalan jellemű ember tehát e naptól fogva nem volt a mienk többé.

A magasröptű szellem kiszállott a hosszu kor által megsorvasztott testből s a temelő egy-két darab hantja örökre elfödte szemünk elől azt, ki a magyar nemzet egyik kiváló büszkesége volt.

Költő volt a szó igazi értelmé szerint, Mint lírikus, vagy mint drámaíró volt-e nagyobb, a fölött döntsön az irodalom-történet; de költő volt, a kinek nagyságát megméri az a hatás, mely munkásságát kísérete.

Különböbben nemesebb, szeretőbb szív, gyöngédebb kedély és érzékenyebb természet kevés van, mint a minővel e kiváló költő és jólelkű embert bírt.

És a mi mindenek fölött van, hogy igaz volt.

Nemcsak szóban, még dalban sem ejtett ki egy ígét sem, mit teljesen át ne érzett volna.

Őszinte volt a naivsáig s minden ízében lírai kedély tündöklött ki. Ebből eredt közvetlensége és hatása.

Még nagyon ifjú volt, midőn dalai országszerte a legfőlkopottabb művekké váltak — olvasták szalonokban, dalolták gunyhókban!

Igen korán vált népszerűvé és társaságok kedvenczév, ami egy felől fokozta becsúgyát, önértetét és nagy tevékenységére serkenté, másfelől pedig arra hogy a maga bel- és külvilágával foglalkozzék.

Oly időben lépett az írói pályára, midőn ennek külvilágának legkevésbé kedveztek. De ő — mint írástai állítják — szerencsés volt mindig.

Igazabban szólva: ellenálhatatlan tehetséggel bírt, ki tudott a szívekre, kedélyekre hatni, oly hurokat pengetve szerelemről és hazáról, melyek minden lélekben élénk visszhangot találtak.

Azonban a végzet fondorsága úgy akarta, hogy az a szép elme, mely mindig nemesel gondolt s az a meleg szív mely folyvást mélyen érzelt, hosszas időn át ne tudjon se gondolni, se érezni abból ami életének és pályájának annak előtte oly fennkölt tartalmat adott.

Az utóbbi években az ő élete nem volt többé áldás sem magára, sem másokra nézve. És mégis midőn kiszenvedett, mily keserűséggel felt meg a szív, sajgóva a tudattól, hogy nemes szívé költőnek ily gyötrelmes kellett kiszenvednie.

Sok időben előtte a »Halál« című költeményét írta, melyben az van megénekelve hogy nem az a halál, midőn a koporsónkat szögezik, hanem az midőn még ilt vagyunk, de halva és magunk siratjuk önmagunk.

Ötödös báró »Végrendeleté«-nek sorai igazán reá illenek Tóth Kálmánra; Dalt érdemel, mert költő — könnyet mert szeretett.

És ez a nagy köllő Pécselt járt iskolába.

Baján született, de Pécselt nyerte el képzettségét.

Aminta P. N. írja, Pécs város közönsége azt a házat, melyben olt időzése alatt, vagy az iskolaépületet, melyben tanult emlék táblával látja el.

Közzgazdaság.

Szőlősgazdák figyelmébe.

A földművelésügyi miniszter koronként hasznos tudnivalókat közöl a szőlőművelés apró csinja-binjairól. Legutóbb arról bocsátott ki közleményt, hogy mint lehet fölismerni a peronospora ellen fecskenedezésre használt rézgáliczban a hamisított vagy tisztátalan. Rézgáliczot ugyan nem olyan könnyű hamisítani, de annál könnyebb azt holmi értéktelen anyaggal összcserezve forgalomba hozni, mi által a szőlősgazdák kevesebb hatásos részvegyületet kapnak a pénzükért, s e mellett talán olyan anyagok is, mely a növényre káros hatással is lehet. A leggyakrabban előforduló tisztátalanság az u. n. admonti gálicz-nak alkatrészét képező vasgálicz. Ez ellen a legjobb orvosság, ha rézgáliczot poralakban nem fogadunk el, csak szép kékszinű jegeczeket. Ha itt-ott zöldesen vagy fehéresen foltozott, homályosodott, néhol elmáll vagyott, ez még nem ok,

hogy visszautasítsuk. Néhány jegeczet tiszta papírlapon törjünk össze fadarah-ból, a törmelékéből tegyünk fél kávéskanálnyi tiszta pohárba és öntsünk rá szobahőmérségnél állott esővizet, huszszor annyit, s többszörös kavarrás után hagyjuk állni míg a gálicz föloldódott. Ehhez a kékszinű oldathoz öntsünk ammóniákos vizet, melyet üveg pálczikával kavarrunk, míg elegyedig s ekkor — ha a rézgálicz nem tartalmaz vasat: gyönyörű azurkék, tiszta, átlátszó oldatot kapunk. Ellenben ha az oldat eleinte fehéres, kavarrás közben gyakran zöldes végre barnaszínű csapadékává válik mely még több ammóniákos-oldat hozzátevéle után se tisztul el, a gálicz vasat tartalmaz. Az ammóniákos-oldatot üvegduzgós üvegben kell tartani. A földművelésügyi miniszter egyben közli, melyek az országban azon megbízható gyárak melyek rézgáliczot állítanak elő. Ezek a m. kir. pénzverőhivatallal kapcsolatos rézgálicz-gyár Körmöczbányán, a m. kir. rézfelfőtőműhely Besztercebányán, a budapesti »Hungária« műtrágya-részvénytársaság Nagy-Bocskán (debreczeni kamarai ker.) és a »Hungária« műtrágya részvénytársaság Zsolnán (a pozsonyi kamara ker.)

Irodalom.

— *Egy ünnepély leírása a bibliában.* Omij házának sarja, a phoeniciai istenek imádója megszobosult vala, s visszavonula jezreéli palotájába. Elizeus ekkor átment a rámothi táborba, megállta a seregek fejedelméi előtt és szóla a buzgó Jehuhoz: „Beszédem vagyok veled, oh tejedelem!“ Bementek a házba, és ő Jehunak fejére ölté az olajat és mondá neki: „Ezt mond a Jahveh, az Izraélnek istene: királyllyá kentelek téged Jahveh népen az Izraélben.“ Jehu pedig kijöve az ő urának szolgálóihoz, és mondá: „Igy s így szóla nékem, mondván királyllyá kentelek téged. Azért nagy sietséggel kiki mind ragadá az ő ruháját és alá helyeztették a grádicsnak felső részére, és trombitát fuvának, mondván: Jehu uralkodik!“ Így mondja el egy királyllyá kenés történetét a könyvek könyve, a biblia a tragédiák e hárháza. (Királyok k. 2. 9.) Az egyszerű szavakból komoly, őszinte, becsületes nép erős morális érzelme dobog felénk az e értelem, mely áthuzodik egész nagy tragikus történelmükön. E történelem legkitűnőbb irott kútforrása az új nagy világ történeti mű, mely ez eseményeket a legújabb adatok felhasználásával mondja el. A Marczali Henrik szerkesztésében megjelenő Nagy Képes Világtörténet ez, melynek most 11-ik füzeté jelent meg, gazdagon illusztrálva. Egy füzet ára harmincz kr., kapható minden hazai könyvkereskedésben s a kiadó társulatnál. Megjelen minden héten egy füzet.

Szerkesztői üzenetek.

* *Neuser Armin Apatin.* Szíves tudósításáért fogadja őszinte köszönetünket

* *Hirmondó Bács-Bresslovács.* Pompás referátójának igen megörültünk, szolgálatait nagyon le lesszünk kötelezve. A tisztelt példányt megindítottuk.

* *B. S. Zombor.* Verse nem közölhető.

A zombori vonatok érkezése és indulása

Ervényes 1898. évi október hó 1-től.

Érkezés.

Indulás.

Szabadka felől:
 6 óra 45 percz reg.
 3 „ 34 „ délután
 6 „ 34 „ este
Gombos felől:
 6 óra 39 percz reg.
 11 „ 47 „ délben
 8 „ 25 „ este
Baja felől:
 3 óra 23 percz d. u.
 6 „ 25 „ reg.
Ujvidék felől:
 9 óra 30 percz reg.
 7 „ 17 „ este

Szabadkára
 6 óra 46 percz reg.
 11 „ 54 „ délben
 8 „ 35 „ este
Gombosra:
 6 óra 55 percz reg
 3 „ 41 „ délután
 8 „ 41 „ este
Bajára:
 7 óra 05 percz reg
 4 „ 05 „ délután
Ujvidékre:
 2 óra 55 percz hajn
 3 „ 51 „ délután

Felelős szerkesztő: **Dr. Alföldy Árpád** ügyvéd.
 Kiadó-tulajdonos: **Oblát Károly.**

500 forintot fizetek annak, aki **BARTILLA** fogvizének használatára mellett, üvegje 35 kr. valaha ismét fogfájást kap vagy a szája bűzlik. (Csomagolásáért külön 10 kr.) **A. BARTILLA'S ERBEN**, (E. Winkler) **WIEN** 19/1. Sommergasse 1. — Kérjük mindenütt határozottan **BARTILLA**-féle fogvizet. (Hamisítványok feljelölői jól díjaztatnak). — Kapható: **ZOMBOR SCHWARCZ EMIL** gyógyszerüzében.

Köhögés és rekedtség ellen páralan szer a rendkívül kellemes ízű és teljesen ártalmatlan szerekből, u m. hársfavirág, hársfaúj és ezüstkorból készült.

Hársfamez-cukorkák, melyeknek doboza 25 kr.

A **Kriegner** féle

Tokai chinai vasbor

Vérszegénység, sápkór, étvágytalanság gyógyítására és gyenge gyermekek erősítésére a leghatásosabb készítmény. Kitérő sajátosságait az orsz. egészségügyi tanács is mellátta s ajánlására belügyministeri engedéllyel látottat.

Egy üveg 3 frt, kis üveg 1 60 kr. Legelőkeltebb aranytisztító és szőpítő szer:

Akácia aréz-eréme 1 frt.

Akácia szappan 50 kr.

Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.
 Főraktár: **KRIEGNER GYÖRGY** Korona gyógyszerüzében, Budapest, VIII., Kalyán-tér.

Kaphatók a gyógyszerüzében.

Suchard-chocoládék és kakao.

Előfordult tévedések kiküldése végett, a nagyérdemű közönséget arra figyelmeztetjük, hogy

Suchard Ph.

az u ynevezett

töredék chokoládét

sem nem gyárj, sem a forgalomba nem hozza
 A **Suchard-chocoládék** tisztaságáról kétszertlen dolog.
 A **Suchard chokoládék** Stanolban vannak csomagolva.
 A **Suchard-chocoládék** egy más orvosiakat is megéltatva.
 A **Suchard chokoládék** címkejében a gyári jelvényt és aláírást viselik.

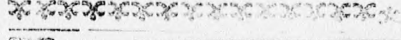
Mariacelli GYOMORCSEP

rendkívül jótékony hatás gyomorbetegségeknél, nélkülözhetetlen rég elismert házi és népszerű

étvágytalanságnál, gyomorbetegségeknél, kellemetlen lehelet, fölfúvadás, savanyú fölhőffetés, hasmenés, gyomorégés, túlsok nyálkaképződés, sárgaság, hányinger és hányás gyomorgöres, haskeményedés és dugulásnál
 Ez ugy főfájás, a gyomor megerhelése étel- és italnál, gúliszta miú és légi bajoknál rendkívül jó kipróbált gyógyhatású szer. Főnevezett betegségeknél e **Mariacelli gyomorcseppek** évek folyamán a legjobbnak bizonyult, mit sok száz elismerésvény bizonyít. Egy üveg használati utasítással együtt 40 kr. kétszeres üveg 70 kr. Főlerakat.

Carl Brady, gyógyszerészár zum

Bécs, I. Fleischmarkt 1.
 Kapható minden gyógyszerüzében.
 Főelrusító hely:
TÖRÖK JÓZSEF,
 gyógyszerüzében Budapest, VI. Király-utca 12. sz. a.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
 Liniment. Capstol comp.

Ezen határozottan elmondható, hogy a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment a legújabb és leghatékonyabb fájdalomcsillapító és nyugtató szer, melyet a legújabb orvosi tudományok alapján készítették. A fájdalomcsillapító hatását azonnal éreztetik, és a legújabb orvosi tudományok alapján készítették. A Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment a legújabb és leghatékonyabb fájdalomcsillapító és nyugtató szer, melyet a legújabb orvosi tudományok alapján készítették.

RICHTER F. AD és társai, és a kir. udvari szállóknál, **RUDOLFSBAD.**

Kipróbált és csalhatlan szer
 hajkihullás, fejkorpa kopaszodás ellen, az

ANTICALVUS

mely teljesen ártalmatlan, a haját puhítja, növesztli és annak szép színt ad. Gyermekeknek is sikeresen használható

Üvegje 2 korona.
 5 üveg bémmentve küldetik
 Főszéktükdés: **KANIZS ÖDÖN**
 gyógytárából Balassa-gyarmat. Minden gyógytárban kapható.

Legjobb a...
 A legjobb...
TÖRÖK JÓZSEF
 a legjobb...
ANTON J. ZERNY, Dózsa, KEMÉ, Carl Ludvig Strasse 6.
 Budapesti főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerüzében Király-utca 12. sz. a. Budapesti főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerüzében Király-utca 12. sz. a.

D' WÄGNER és TÁRSAI
EGYESÜLT GYÁRAK
 MINT BETÉTI TÁRSASÁG

SZIKVIZGYÁRAK
 BERENDEZÉSE ÉS ÉLLATÁSA.
SÖR és BORKIMÉRŐ
 KÉSZÜLEKEK.
ELEKTRO-GALVANIKUS
 FÉNYMEZELÉSI
 INTÉZET.

BUDAPEST
 IX. TIRÓDY-UTCA 3.
 (a Grélla malomj mögött.)

FOLYÉKONY SZENSAK
 KÉPES ARÁNYÉKZÉK HIGYEN ÉS MEZGÁLLÁSÉSEN

99% en és leghatékonyabb

A ZOMBOR és VIDEKE

a Bács-Bodrogh vármegyei nemzeti párt
hivatalos organuma.

A Zombor és Vidéke

az egyetlen ellenzéki megyei lap.
Tizenhét éves múltjához nem lesz hűte-
len soha.

A Zombor és Vidéke

becsületos, komoly munkával, jól érte-
sült, irodalmi színvonalon álló lappal
hálálja meg azt a meleg érdeklődést,
amely minden lépését kíséri.

A Zombor és Vidéké-

nék ezikkiról erős, de nem durva han-
gon, bátran, de nem személyeskedő kri-
tikával, tisztességgel szolgálják azokat
az elveket, amelyek Apponyi Albert
zászlaján ragyognak.

A Zombor és Vidéke

előfizetési ára: egy évre 6 forint, fél év-
re 3 forint, negyed évre 1 forint 50
krajcár.